

YHDENVERTAINEN 4H- HARRASTUS

4H

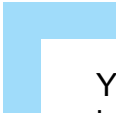
Jutellaan
yhtenäisyydestä-
opas

SISÄLLYSLUETTELO

TERVETULOA JUTELLAAN YHDENVERTAISUUDESTA -OPPAAN KÄYTTÄJÄKSI	1
1. TAUSTA	2
1.1 Mitä on yhdenvertaisuus	2
1.2 Yhdenvertaisuus 4H:ssa	3
2. TAVOITE	3
2.1 Miksi yhdenvertaisuuden edistäminen on tärkeää?	3
3. OHJAAMINEN	4
	4
3.1 Miten ryhmä vaikuttaa aktiviteetin valintaan?	4
3.2 Ohjaajan muistilista	5
4. KESKUSTELUA YHDENVERTAISUUDESTA HARJOITUKSIA	6
4.1 Esimerkki valmiista yhdenvertaisuus kerhosta/kurssista	6
4.2 Olenko ainoa...?	7
4.3 Turvapaikka	7
4.4 Erilaisuus ja samankaltaisuus	8
4.5 Yhdenvertaisuutta kaikkialla	8
4.6 Taidetta yhdenvertaisuudesta	9
4.7 Etsi oikea kortti	9
4.8 Toimintakortit	10
4.8 Huonetaulu	10
5. TULOSTEN MITTAAMINEN	11

Tervetuloa Jutellaan yhdenvertaisuudesta -oppaan käyttäjäksi

Yhdenvertaisuus on keskeinen arvo suomalaisessa yhteiskunnassa ja se kuuluu jokaiselle ihmiselle perusoikeutena. Se tarkoittaa sitä, että kaikkia kohdellaan tasavertaisesti ja kunnioittavasti riippumatta esimerkiksi iästä, taustasta, kielestä, sukupuolesta, vakaumuksesta tai toimintakyvystä. Yhdenvertaisuuden toteutuminen näkyy arjessa siinä, että jokaisella on mahdollisuus osallistua, tulla kuulluksi ja olla oma itsensä turvallisessa ympäristössä.

Tämä materiaali on suunniteltu tukemaan yhdenvertaisuuden ymmärtämistä ja edistämistä 4H-toiminnassa. 4H-järjestön arvot – Head, Hands, Heart ja Health – korostavat vastuullisuutta, yhteistyötä sekä toisten ihmisten ja ympäristön kunnioittamista. Yhdenvertaisuus on olennainen osa näitä arvoja ja näkyy kaikessa toiminnassa, niin kerhoissa, leireillä kuin ohjaustilanteissakin.

Materiaalin tavoitteena on herättää keskustelua, lisätä tietoisuutta ja tarjota konkreettisia työkaluja yhdenvertaisuuden käsittelyyn eri-ikäisten osallistujien kanssa. Harjoitusten ja keskustelujen avulla osallistujia kannustetaan pohtimaan omaa toimintaansa sekä ympäröivää maailmaa avoimin mielin. Samalla vahvistetaan osallisuuden tunnetta ja rohkaistaan toimimaan yhdenvertaisuuden edistämiseksi niin arjessa, koulussa kuin harrastuksissakin.

Ohjaajalla on tärkeä rooli turvallisen ja avoimen ilmapiirin luomisessa. Tämä opas tarjoaa käytännönläheisiä menetelmiä, joiden avulla yhdenvertaisuutta voidaan käsitellä toiminnallisesti, osallistavasti ja eri kohderyhmät huomioiden.

1. Tausta

1.1 Mitä on yhdenvertaisuus

Yhdenvertaisuus on yksi ihmisen perusoikeuksista ja on kirjattu Suomen perustuslakiin.

Yhdenvertaisuuslaki tarkoittaa sitä, että kaikki ihmiset ovat samanarvoisia ja kaikilla on oikeus yhdenvertaiseen kohteluun yhteiskunnassa, koulutuksessa, työelämässä, palveluissa sekä arjessa riippumatta heidän henkilökohtaisista ominaisuuksistaan.

Yhdenvertaisuuslaki suojaa syrjinnältä muun muassa seuraavien syiden perusteella:

Etninen tausta
Ikä
Kulttuurinen tausta
Kieli
Seksuaalinen suuntautuminen
Sukupuoli-identiteetti
Toimintakyky/ terveydentila
Uskonto
Vakaumus
Mielipide
Perhemuoto
Varallisuusero

Yhdenvertaisuus.fi

<https://yhdenvertaisuus.fi> (11/2025)

1.2 Yhdenvertaisuus 4H:ssa

4H:n arvot **Head, Hands, Heart** ja **Healt** kertoo siitä, miten yhdenvertaisuus on keskeinen osa järjestön toimintaa, arvoja ja strategiaa.

Heart (hyvyys) tarkoittaa sitä, miten kunnioitamme ihmisiä ja luontoa. Pidämme huolta itsestämme ja toisista ihmisistä. Suhtaudumme yhdenvertaisesti ja vastuullisesti ympärillämme oleviin ihmisiin, ilmiöihin ja asioihin sekä teemme aktiivisesti yhteistyötä.

Yhdenvertainen 4H-harrastus perustuu 4H:n arvojen lisäksi YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen sekä toimintaan koskeviin lakeihin, kuten:

- Lastensuojelulaki 417/2007
- Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä 504/2002
- Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 609/1986
- Nuorisolaki 1285/2016
- Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014

Lastensuojelun käsikirja

<https://thl.fi/julkaisut/kasikirjat/lastensuojelun-kasikirja> (11/2025)

2. Tavoite

2.1 Miksi yhdenvertaisuuden edistäminen on tärkeää?

Yhdenvertaisuusmateriaalilla pyritään saamaan aikaan vaikutuksia pidemmällä aikavälillä.

Materiaali pyrkii avaamaan keskustelua yhdenvertaisuudesta sekä antamaan työkaluja yhdenvertaisuudesta keskusteluun kaikenlaisessa 4H toiminnassa.

Toisten ymmärtäminen ja huomioon ottaminen lisää osallistujan osallisuuden tunnetta yhteiskunnassa.

Tavoitteena on, että osallistujat osaavat tarkastella omaa tilannettaan sekä ympäröivää maailmaa avoimin mielin ja että heitä rohkaista osallistumaan yhdenvertaisuuden edistämiseen niin vapaa-ajalla, koulussa kuin harrastustoiminnassakin.

Omia pohdintoja:

Mitä yhdenvertaisuus merkitsee minulle?

---

3. Ohjaaminen

3.1 Miten ryhmä vaikuttaa aktiviteetin valintaan?

Eri ikäryhmillä on erilaiset ajattelutavat ja yhdenvertaisuuden ymmärrystä kannattaakin kehittää eri tavoin eri ikäryhmien kanssa.

Yhdenvertaisuusoppaan materiaali on suunnattu kolmelle eri ryhmälle:

Lapset

7-12 vuotiaille kerholaisille ja leiriläisille.

Tavoitteena on herättää lasten ajatuksia yhdenvertaisuudesta: mitä se tarkoittaa ja miten se näkyy. Lasten kanssa yhdenvertaisuutta kannattaa lähestyä leikin kautta. Ryhmän koosta riippuen voi olla parempi käsitellä vain yksi aktiviteetti kerrallaan yhden kerhokerran aikana.

Nuoret ohjaajat

13 –18-vuotiaille kerhon- ja leirinohtajille sekä kurssilaisille.

Yli 14-vuotiaat ymmärtävät jo oman vastuun 4H toiminnassa sekä yhteiskunnassa. Tavoitteena on edistää nuorten ymmärrystä yhdenvertaisuudesta sekä parantaa heidän ohjaustaitojaan antamalla heille työkaluja yhdenvertaisuuden toteutumiseen ohjauksessa. Nuoria kannustetaan ratkaisemaan ongelmia yhdessä.

Aikuiset vapaaehtoiset työntekijät

Yli 18-vuotiaille kurssilaisille, vapaaehtoisille ja työntekijöille.

Tavoitteena on selkeyttää yhdenvertaisuuden merkitystä konkreettisesti 4H-toiminnassa sekä edistää sen toteutumista kaikessa toiminnassa.

3.2 Ohjaajan muistilista

- Eri ryhmiä ohjattaessa on hyvä palauttaa mieleen 4H-kerhonohjaajan työkalupakin kokonaisuus.
- Ennen ryhmän aloitusta on hyvä tutustua ryhmään ennakkoon, jotta ohjaajalla on käsitys ryhmän koosta ja monimuotoisuudesta.
- Aktiviteetin aikana on tärkeä “lukea” ryhmää: ovatko kaikki mukana, ymmärtävätkö kaikki tehtävänannon ja tunteeko joku itsensä ulkopuoliseksi?
- Muistathan turvallisen tilan periaatteet. Huolehdi siitä, että kaikilla osallistujilla on turvallinen olo sekä fyysisesti että henkisesti.
- Kuuntelu on ohjauksessa erittäin tärkeää. Hyvien ohjeiden lisäksi on hyvä jättää aikaa keskustelulle ja kuuntelulle.
- Jokainen osallistuja on hyvä kohdata myös kahden kesken, vaikka lyhyesti.
- Osallistu itse aktiviteetteihin – näin toimit esimerkkinä ja luot positiivista ilmapiiriä.
- Harjoitusten tarkoitus on herättää keskustelua yleisellä tasolla. Kenenkään ei tarvitse jakaa henkilökohtaisia asioita.
- **Turvallinen 4H harrastus-opas** sisältää myös tietoa yhdenvertaisuudesta.

<https://www.4h.fi/app/uploads/2024/09/turvallinen-4H-harrastus-A4-2024.pdf>

Topin vinkit:

- Moikkaa ja tervehdi
- Hymyile, hyväksy ja välitä
- Tutustuta kerholaiset. Tutustumisleikit vahvistavat hyvää ryhmähenkeä.
- Kannusta, kiitä ja tsemppaa
- Sitoudu ja sitouta yhdessä tekemiseen
- Innostu ja innosta
- Huomaa ja anna aikaa
- Luota ryhmään” (4H, 2017 Hei hulinaa). “

4. Keskustelua yhdenvertaisuudesta harjoituksia

Tässä oppaassa olevaa materiaalia voi käyttää monipuolisesti 4H-toiminnassa.

Kuka tahansa ohjaaja voi ohjata tämän oppaan materiaalin pohjalta 45 minuutin teemakerhon. Voit myös valita yksittäisiä osia materiaalista ja soveltaa niitä ryhmään ja tarpeiden mukaan.

Tehtävien yhteydestä löydät suositellun ohjausajan sekä tarvittavat materiaalit.

4.1 Esimerkki valmiista yhdenvertaisuus kerhosta/kurssista

Kesto: 45 min

Paikka: ulkona tai sisällä

Valitse alla olevista aktiviteeteista ryhmällesi sopiva kokonaisuus.

Kerhon rakenne:

- 10 min – Tutustuminen / päivän kuulumiset, aloitusleikki
- 5 min – Mitä on yhdenvertaisuus? Keskustelua
- 15 min – Yhdessä tekeminen (toiminnallinen paja, taide tai luonto)
- 5 min – Yhteenveto ja keskustelua
- 10 min – Lopetusleikki
- Palaute toimintakorttien värikoodeilla

4.2 Toimintakortit

Toimintakortit ovat suunniteltu ohjaajan työkaluksi. Korttien toisella puolella on yhdenvertaisuuteen liittyviä kuvia ja toisella puolella värikoodit.

Korteilla on tavoite herättää keskusteluja yhdenvertaisuuden haasteista, niitä on tarkoitus käyttää myös osallistujien mielipidekyselyssä.

Mahdollisia tehtäviä:

- Jokainen vuorollaan kertoo, mitä näkee korteissa ja mitä ajatuksia ne herättävät.
- Jaa pakasta kortti osallistujille. Heidän tarkoituksensa on etsiä omalle kortille pari ja pohtia ryhmäytymistä. Osallistujien tulisi olla lopuksi yhtä isoa yhdenvertaista ryhmää.
- Korttien toisella puolella on värikoodit (vihreä, keltainen, punainen), joita voi käyttää mielipiteiden ilmaisuun.

Vihreä: Ymmärrän mitä yhdenvertaisuus tarkoittaa
Keltainen: Minulla on aavistus aiheesta
Punainen: En ymmärrä mistä puhutaan

4.3 Turvapaikka

Kesto: 10 min

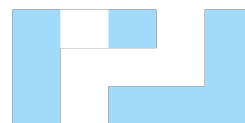
Paikka: ulkona tai sisällä

Muodostakaa piiri. Jokainen sulkee silmänsä ja rauhoittuu hetkeksi. Pyydä osallistujia kertomaan vuorollaan, mikä olisi heille turvallinen paikka juuri sillä hetkellä – Missä he tuntevat olonsa omaksi itsekseen?

Tämän jälkeen käytetään toimintakortteja: jokainen nostaa vuorollaan kortin ja kertoo, missä kyseisen henkilön olisi hänen mielestään turvallista olla?

Tavoite:

Herättää ajatuksia siitä, miten erilaisia mutta samalla samantyyppisiä olemme, ja miten tärkeää on, että kaikilla on turvallinen olo.

4.4 Erilaisuus ja samankaltaisuus

Kesto: 10–15 min

Paikka: ulkona tai sisällä (kerää pussillinen luonnon materiaaleja mukaan)

Tarvikkeet: toimintakortit

Etsikää luonnosta paikka, esimerkiksi metsän reuna. Pyydä osallistujia keräämään kiinnostavin käpy, risu tai vaikka kivi.

Kun kaikki ovat löytäneet omansa, pyydä jokaista kertomaan, miksi valitsit juuri sen.

Yhteenvetona voit todeta, että ihmiset ovat samalla tavalla erilaisia: jokaisella on omat ominaisuutensa, mutta kaikilla on oma paikkansa ja arvonsa.

Voit jatkaa keskustelua tehtäväkorttien avulla: millaisia erilaisia ihmisiä kuvista tulee mieleen?

Tavoite:

Ymmärtää, että kaikilla on oikeus hyvään ja yhdenvertaiseen elämään erilaisuuksista huolimatta.

4.5 Yhdenvertaisuutta kaikkialla

Kesto: 10 min

Paikka: ulkona tai sisällä

Tarvikkeet: toimintakortit

Kokoontukaa esimerkiksi metsän reunaan. Keskustelkaa yhdessä, miten helppoa sinne oli tulla ja mitä metsä merkitsee eri osallistujille.

Jaa jokaiselle toimintakortti. Pyydä osallistujia pohtimaan, millaisia haasteita kortin henkilö voisi kohdata samalla reitillä.

Keskustelkaa, miten voisimme auttaa, jotta kaikilla olisi yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua.

Tavoite:

Ymmärtää yhdenvertaisten mahdollisuuksien merkitys ja pohtia konkreettisia keinoja niiden edistämiseksi.

4.6 Taidetta yhdenvertaisuudesta

Kesto: 10-15 min

Paikka: ulkona tai sisällä

Tarvikkeet: Värikyniä, paperia ja toimintakortit

Anna jokaiselle osallistujalle paperi ja kynä.

Pyydä heitä nostamaan toimintakortti ja piirtämään arjen haaste, jonka kortin henkilö voisi kohdata.

Kun piirroksset ovat valmiit, jokainen esittelee työnsä. Kysy myös, miksi juuri tietyt värit valittiin.

Ole kannustava ja nosta esiin jokaisesta työstä jotain positiivista.

Voitte myös pohtia, miten osallistujat ovat havainneet näitä haasteita omalla kohdallaan tai ympärillään.

Vanhempien ryhmien kanssa voitte pohtia myös, miten tilanteita voisi parantaa omalla toiminnalla.

Tavoite:

Lisätä ymmärrystä erilaisista arjen haasteista ja omista vaikutusmahdollisuuksista.

4.7 Etsi oikea kortti

Kesto: 10-15 min

Paikka: ulkona tai sisällä

Tarvikkeet: toimintakortit

Levitä toimintakortit pöydälle kuvapuoli ylöspäin. Osallistujat muodostavat kaksi jonoa muutaman metrin päähän korteista.

Ohjaaja kertoo teeman toimintakorteista ja ensimmäiset jonosta juoksevat hakemaan siihen sopivan kortin. Kortin valinnut perustelee ohjaajalle valintansa. Voitte jatkaa leikkimielisenä viestinä.

Tavoite:

Harjoitellaan tunnistamaan yhdenvertaisuuteen liittyviä teemoja.

4.8 Olenko ainoa...?

Kesto: 10 min

Paikka: ulkona tai sisällä

Muodostakaa piiri. Kerro ryhmälle, että jokainen saa hetken miettiä, miten eroaa muista osallistujista.

Aloita harjoitus esimerkillä: ”Olenko ainoa, jolla on kaksi isosiskoa?”. Jos joukossa on muita, joilla on kaksi isosiskoa, he astuvat askeleen eteenpäin. Jokaisella on kolme yritystä löytää oma, muista erottava tekijä. Tämän jälkeen jälkeen vuoro siirtyy seuraavalle.

Muistuta, että asiat voivat olla pieniäkin, esimerkiksi liittyä vaatteisiin tai johonkin muuhun konkreettinen asia.

Voitte myös pohtia, päteekö väite laajemmassa mittakaavassa, esimerkiksi omassa koulussa tai koko Euroopassa.

Tavoite:

Hahmottaa, miten olemme erilaisia, mutta myös samanlaisia.

4.8 Huonetaulu

Kesto: 15 min

Paikka: ulkona tai sisällä

Tehkää yhdessä huonetaulu: miten voimme edistää yhdenvertaisuutta omassa toiminnassamme?

Huonetaulun voi kasata isolle paperille yhdessä esimerkiksi piirtämällä, kirjoittamalla tai leikkaamalla kuvia lehdistä.

Tavoite:

Ideoida konkreettisia tekoja ja vahvistaa yhteistä sitoutumista.

Katso lisää leikkejä TOP-tehtävistä.

Tässä muutama vinkki:

- Amigos
- Salainen ystävä
- Kysymyksiä
- Surullinen kangaskassi
- Kuunnellaan

4H TOP-tehtävät

<https://www.toptehtavat.fi>

5. Tulosten mittaaminen

Jotta voimme seurata yhdenvertaisuuden toteutumista 4H- toiminassa, keräämme osallistujilta palautetta jokaisella tapaamiskerralla, jossa puhutaan yhdenvertaisuudesta.

Tavoitteena on arvioida, lisääkö materiaali osallistujien tietoisuutta yhdenvertaisuudesta.

Näin keräät palautetta ryhmältä:

1. Ymmärrys

Osallistujat valitsevat tapaamisen alussa toimintakorteista värin (vihreä, keltainen, punainen), tämä kuvaa heidän ymmärrystään yhdenvertaisuudesta.

Vihreä: Olen tietoinen mitä yhdenvertaisuus tarkoittaa

Keltainen: Minulla on aavistus aiheesta

Punainen: En tiedä mistä puhutaan

Sama arvio tehdään lopussa, jolloin voidaan mitata muutosta. Merkitse tulokset ylös seurantaa varten.

2. Palaute

Palautteen saamiseksi tapaamisen lopussa, osallistujat voivat laittamaan toimintakortin hymiön päälle (iloinen / surullinen). Hymiöt on helppo piirtää vaikka tyhjälle A4- paperille. Merkitse palaute muistiin.

3. Vaikutus

Seuraavalla kerralla keskustellaan:

- Mitä jäi mieleen edellisestä kerrasta?
- Onko aiheesta puhuttu muualla?

Omia pohdintoja:

- *Miten kirjaan palautteet ylös, jotta voin välittää ne eteenpäin 4H-toimistolle?*
- *Tuleeko palautteen olla nimetöntä? Miksi?*
- *Voisiko palautteen pohjalta tehdä seuraaviin tapaamisiin muutoksia?*

Liedon 4H- Yhdistys
Kiervarintie 3, 21420 Lieto